Ч. 103 (14.001). Львів, пятниця 19. квітня 1935. Pocztowa opłata opłacono ryczałtem. Рік LVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 504·060. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячне 5·00 зол.
Чвертьрічне 15·00 „
Піврічне 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Чехословаччині 30 ч. к. — в усіх прочих краях по 7·50 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Комітет 13 держав.

ЖЕНЕВА, 18. 4. ПАТ. На пополудневім тайнім засіданні Рада Ліги Націй рішила створити комітет згідно з принятою протинімецькою резолюцією. До комітету ввійшли представники 13 таких держав: Франції, В. Британії, Італії, СССР, Еспанії, Польщі, Голяндії, Югославії, Мадярщини, Канади, Чіле, Португалії і Туреччини. Завданням комітету опрацювати санкції згідно з постановами 16 статті пакту Ліги проти держави, яка в майбутньому нарушила би міжнародні договори. Комітет зійдеться на нараду, коли згадані держави призначать делегатів. Чергове засідання Ради Ліги визначене на 20. травня ц. р.

Опісля Рада розглянула справу асирійського населення в Іраку і предсідник замкнув 85. надзвичайну сесію Ради Ліги.

Найбільший удар для Ліги Націй.

БЕРЛІН, 18. 4. ПАТ. Німецьке Інформаційне Бюро повідомляє: Політичні кола запевняють, що Німеччина займе становище щойно тоді, коли буде відомо, як після оголошених резолюцій виглядаться додаткові вияснення. У Берліні міркують, що Ліга Націй, яка приняла резолюцію, не маючи моральної і правної основи, завдала собі найбільший удар і зірвала мости, що ведуть до порозуміння з Німеччиною. Тепер від Ліги залежить спроба, щоб відбудувати ці мости.

Німецька преса гостро критикує резолюцію.

БЕРЛІН, ПАТ. Німецька преса висловлює обурення, що Л. Націй приняла резолюцію, яка осуджує німецькі зброєння. „Діпльоматіш-Політіше Кореспонденц" гостро критикує промову др. Літвінова, називаючи її пропаґандою комунізму.

У Німеччині ставлять питання, чи поведінка Женеви корисно вплине на дальші переговори.

„Дойче Альґемайне Цайтунґ" пише: Обурення в Німеччині загальне. Женева виявилась послушним знаряддям у руках версайських держав. Коли хто хоче завести в Европі новий лад, не повинен починати від нової брехні про вину Німеччини. Цей погляд для нас важніший від питання, чи женевське рішення образило Німеччину, чи ні. „Нахтавсґабе" пише: Німеччина не може погодитись з резолюцією. Новостворена ситуація при найліпшій волі унеможливить всякі переговори.

„Берлінер Таґеблят" пише, що Німеччина не може відтравляти ролі засудженого злочинця і в цій ролі не хоче починати переговорів.

Словом хоч політичні кола сподівались, що Рада Ліги прийме французько-британську резолюцію, вістка з Женеви викликала велике враження. У Берліні сподівались, що більше делеґатів стримається від голосування над резолюцією.

Обовязком Німеччини співпрацювати з іншими державами.

ПРОМОВА ПРЕМ. МЕКДОНАЛЬДА.

ЛЬОНДОН, 18. 4. ПАТ. Райтер повідомляє: Вчора вечір прем. Мекдональд виголосив промову до радіо, в якій обговорив вислідки нарад у Стрезі. Премієр підкреслив той відрадний факт, що В. Британія, Франція та Італія заявили свою солідарність і єдність. Згадуючи про безпеку у східній і середущій Европі пригадав британсько-французьку декларацію з 3. лютого ц. р. Додав, що після оголошення цеї засади, положення покращало, але рішення Німеччини з 16. березня ц. р. завдало їй сильний удар. Рішення Німеччини захитало взаїмне довіря европейських держав. Що зробить тепер Німеччина? — запитав премієр. Дуже можливе, що погнівається. Я хотів би — говорив премієр, щоб німецький нарід знав як прикро тим, що бажають йому якнайкраще. Але німецький нарід мусить знати, що його обовязком прилучитись до інших і співпрацювати над привернення довіря. Якщо дух Стрези вдержиться і його рішення сповняться, стануть правдивою основою до розпорошення хмар на овиді і тоді на захмаренім небі може заблисне знову сонце.

Французька преса осуджує промову мін. Бека.

ПАРИЖ, ПАТ. Французька преса осудила промову мін. Бека, яку виголосив на засіданні Ради Ліги. „Пті Парізіен" закидає мін. Бекові, що злегковажив мирові зусилля трьох держав, байдуже поставився до жалоби Франції і виявив зрозуміння до французького меморіялу. „Лє Журналь" пише, що в Женеві рідко коли почули тільки гострих та іронічних завваг від польського міністра. Мін. Бек не згадав ні словечком про резолюцію трьох великих держав. „Ентрасіжан" підкреслює, що промова мін. Бека була моральною сатисфакцією для Німеччини. „Журналь де Деба" пише, що слова мін. Бека ще раз виявили двозначне становище польського уряду, який запевняє, що вдержує приязні відносини з Францією та іншими державами, загроженими політикою Німеччини, в дійсности піддержує цю політику.

Чеський парлямент розвязаний.

Опозиційний фронт словаків, поляків і москвофільських автономістів.

ПРАГА, ПАТ. През. Масарик підписав декрет про розвязання парляменту. Нові вибори відбудуться мабуть 19. травня ц. р.

МОРАВСЬКА ОСТРАВА, ПАТ. На засіданні виконного комітету словацької народньої партії у Ружомберку під проводом о. Глінки заключено виборчий договір між згаданою партією і словацькою партією пастора Раксуса, польським міжпартійним комітетом та „Автономним Земледільським Союзом" пок. Куртяка. Партії Раксуса і Куртяка йшли при попередніх виборах з чеськими національними демократами. Чеська преса називає новий виборчий бльок словянським опозиційним фронтом у Чехословаччині. Згадані партії здобули при останніх виборах до парляменту 556.000 голосів і 23 мандати.

Від незалежництва до опортунізму.

З приводу 50-тих роковин смерти Миколи Костомарова.

Львів, 18. квітня 1935.

Пів століття минає 19. квітня 1935. р. від смерти одного з членів великої наддніпрянської трійки, Миколи Костомарова. Вже сьогодні його літературні писання, вірші й драми, мають лише історичне значіння; хоч який він мистець у своїх історичних нарисах і монографіях, перестаріється цілком із ходом часу. Одначе назавжди матиме Костомарів своє місце в історії національного відродження України, головно як її політичний ідеольоґ у свому часі.

Хоч мав усі дані до знаменитого професора університету, не загрів місця ні в Києві, арештований за участь у Кирило-методіївському Братстві, ні в Петербурзі, де коротко тривала його блискуча університетська професура, закінчена в 1862. р. З перервою викладів Костомарова на петербурському університеті вязали галицькі українці надію, що повитають його у Львові на університетській катедрі. Бодай кореспонденція з Києва приносила в ч. 81. „Слова" з 24. жовтня 1863. р. між іншим таку звістку: „Історик Микола Костомарів, що по свому уступленні з катедри петербурського університету виявив охоту переїхати до Львова, якщо дозволилиб йому на доцентуру української (в оригіналі „руской") історії на львівському університеті, живе тепер постійно в Пецербурзі".

Ширше на цю тему заговорив „Невідомий зпоміж гурту", себто Данило Танячкевич (як між іншими розшифрував „Невідомого" Титко Ревакович на примірнику Бібліотеки Наукового Т-ва ім. Шевченка) в „Письмі до громади" в листопадовому зшитку „Мети" за 1863. р. Автор підносив добру нагоду „постаратись о катедру нашої історії в рідній мові" на львівському університеті, бо „дорогий земляк наш, глибоко вчений і славний на цілу Словянщину історик Микола Костомарів висилається Москвою за границю". Тому „треба придбати поміж нами на рідній руській землі яке поважне місце для дорогого й славного брата".

Щоби хто непокликаний не дістався на катедру, Танячкевич промовляв за тим, щоб „віддати її пановозову землякові, що тілько до розсвічення наших історичних подій причинився". Автор радив вислати адресу до австрійського міністерства освіти й сподівався, що „не відкаже йом своєї ласки милостивий уряд, коли уважає

нас за рівноуправнених із іншими народами Австрії, от як поляками, чехами, уграми, котрі мають на своїх університетах такі катедри своєї історії, коли уважає науку спільним добром людей". Бож держави покликують на свої університети славних учених звідусіль, бачучи „честь у тім для держави, коли вона багато таких славних наукою людей посідає". Проектовану адресу підпише дуже радо університетська молодь, бажаючи на університеті почути українське слово з рідної історії, якого не чула в гімназії, і „послухати на тій катедрі такого славного земляка, котрого московське товариство в Петербургі всюди з найбільшим запалом вітало, де б він не виступив". Що більше, молодь постарається зробити з цієї адреси „всенародній обяв, збираючи для неї по всіх кутках охочі підписи". Автор був певний, що ніхто не відмовиться дати свого підпису, „щоб не довволити дорогому землякові десь там блукатись по чужій землі, коли й на рідній, руській, є ще, славити Бога, такий куток, де з власної хати не виганяють". Найцікавіші такі дальші слова „Письма": „А що славний земляк наш прийметься радо такого народнього обовязку, знаю певно; — ще давніше він переказував, що мав би охоту прийти на наш університет. Користаймож, милі браття, із доброї пори!"

Тодішні галицькі українці й не потрапили й ледви чи мали силу скористати з доброї нагоди та здобути катедру української історії на львівському університеті для Миколи Костомарова. Булаб це річ уяви снувати думки на тему, яким шляхом був би пішов національний розвиток Наддніпрянщини, зокрема під науковим і літературним оглядом, якщо Костомарів був би перенісся з Петербурга до Львова на катедру української історії. Та одно можна припускати, що у Львові він не був би докотивсь до таких меж опортунізму, як це сталось у Росії.

Цеж Костомарів висловив у „Книгах битія Українського Народу" тверду віру, що „Україна буде непідлеглою Річчю Посполитою в Союзі Славянськім", цеж не тільки Шевченко назвав Богдана Хмельницького „нерозумним сином" України за переяславську умову з Московщиною, це Костомарів іще перед „Книгами" в розвідці про причини й характер церковної унії назвав Хмельницького за його фатальний для національного розвитку України союз із Московщиною великим на словах, а не на ділі. Українці бо бажали незалежности, таке було народнє домагання, але цього домагання не виконав Хмельницький, коли по зборівській битві міг зручною політикою задержати по своєму боці хана, а рішучою битвою відкрити собі шлях у середину держави.

Чого давніше більше здогадувались, ніж знали, а саме, що Микола Костомарів був ідеольогічним провідником кирило-методіївців, на це вказала сконфіскована російською цензурою стаття В. Семевського в „Русскому Богатсві" за 1911. р. про „Кирилло-Мефодиевское Общество 1846—47 г.", а потвердив у повній основі текст його твору „Книги битія Українського Народу", опублікований вперше у першій книзі „Нашого Минулого" за 1918. р. Одначе революціонер повинен мати сильні нерви, а таких і не могло бути в Костомарова, що одідичив по батькові сильну лась по-мистецькому написана монографія Костомарів заломився; та й з чисто особистого погляду ніхто з засуджених кирило-методіївців не втратив стільки, що Костомарів.

Коли десять років пізніше в 1857. р. появилась по мистецькому написана монографія Костомарова про Богдана Хмельницького, він став знову загально признаним політичним ідеольогом українців і таким лишився сливе до своєї смерти, в усякому разі до 1882. р., коли своєю статтею про „Задачи украинофильства" в „Вестнику Европы" відмежував себе від толішніх провідників українського національного руху. Очевидно, був даремний труд шукати в монографії Костомарова про Хмельницького того революційного вогню, яким бухають його „Книги", але фактом є, що протягом кількох десятиліть Костомарів, як висловився Драгоманів, „найбільше скидався на українського бога".

Що й пізнішого Костомарова вяжуть численні нитки з його „Книгами", на те вказав акад. М. Грушевський у статті „Костомаров і Новітня Україна" в сорокові роковини його смерти. Зокрема не від речі буде тут пригадати такі слова Костомарова з його листу до Герцена як редактора „Колокола" в 1860. р. „Пробудження словянських народностей знайшло швидко відгук на Україні й підняло з летаргічного сну народню думку й почування. Завилося змагання відродити народність, що вмирала під московським кнутом і петербурським багнетом, і утворити самостійну літературу. Ту ідею панславізму прийняли на Україні зовсім інакше як у Москві. На Україні прибралася ця ідея зараз в ясну форму федеративного союзу словян, де кожна народність заховувалаб свої окремішности при загальній особистій і громадській свободі. Разом із тим витворилося переконання, що цим і єдино цим шляхом Україна може піднятися з упадку та зберегти свій власний, стільки разів несправедливо й безжалісно потоптаний вигляд".

Політичні гасла Костомарова, висловлені в його статтях і історичних працях, наскрізь народницькі, які можна схарактеризувати коротко „з народом проти держави". Костомарів малював залюбки глибокий і неперехідний контраст понять і змагань українського громадянства з автократичним, бюрократичним і дворянсько-кріпацьким ладом московського царства й російської держави. Українську народність, що живе на старому осідку давніми словянськими принципами, протиставив Костомарів москалям, зміненим іншими етнічними впливами й відмінним розвитком їх історії. Спільна ненависть до самодержавя і бюрократизму, аристократії і соціяльних привілеїв, централізму й державного насильства промощувала для Костомарова та його писань велику популярність і серед української і серед московської суспільности.

Одначе в практичному здійснюванні своїх народовецьких гасел зійшов Костомарів на ховзкий ґрунт опортунізму. Як сам висловився, він старався „помирити з українством уряд". І тут він не помітив, як далеко він розійшовся з основними провідними думками своїх писань, а може й за сильно охопило його бажання добитись прихильнішого трактування українства з боку російського уряду. Тим часом примиренництво Костомарова не здобуло йому довіря уряду, за те посіяло недовіря до нього серед українського громадянства; нарешті він викликав сильне невдоволення серед нього своєю різкою і нетактовною критикою своїх-же однодумців-українців саме в імя свого опортуністичного курсу. Одно треба признати, що Костомарів був далекий від яких-небудь особистих вигід за свій опортунізм.

На шляху свого опортунізму скотився Костомарів із висоти незалежницького становища до погляду про українську літературу тільки „для домашнього вжитку" й до статтей, які радо передруковували галицькі москвофіли для протиукраїнської пропаганди. Тому, говорячи про Костомарова, треба все відвнчувати, про котрого мова, про колишнього братчика, про пильного співробітника „Основи", чи про пізнішого. Як найвірніший приятель Шевченка за його життя й по смерти, Костомарів і лишиться для українства назавжди дорогим через ті нитки й думки, що були ідентичні, а бодай найближчі до думок Шевченка.

Мих. Возняк.

Праця для молоді у Львові.

Загальні Збори львівської філії Краевого Товариства дітей і опіки над молодю.

Після Заг. Зборів „Української Захоронки" — Заг. Збори львівської філії Краевого Т-ва охорони дітей і опіки над молодю, другої установи, що працює над українською дітворою у Львові, зробили і собі підсумки своєї праці за мин. рік. Ця праця також непомітна як і „Української Захоронки" і такаж велика в підсумках, як це зараз побачимо з цифер.

Заг. Збори львівської філії Т-ва охороки дітей і опіки над молодю відбулися в салі Української Бесіди в год. 5.45 поп. Відкрив їх голова Т-ва, д-р Павло Цимбалістий, що ствердив мале зацікавлення не тільки громадянства, але й членів працею Т-ва (на салі всього 32 особи!) та відмітив два чергові його успіхи: правничу секцію для нешлюбних жінок і дітей і відчинення бібліотеки.

З черги після відчитання протоколу Заг. Зборів з мин. року почалися звіти, що дали картину праці Т-ва.

Секретарський звіт (п-і Бекесевичева) мав такі цифри: Філія мала 210 членів і їх вкладки — одинокий дохід якого на потреби Т-ва абсолютно замало. Тому Т-во влаштовувало для придбання фондів ріжні імпрези: збірку в церкві, Тиждень Дитини, Свято Весни, Святоандріївський Вечір, Вечір Казок (2), вечерниці, фестин та буфети ріжним українським установам з нагоди свят і балів (4). Крім цього Т-во дістало більші жертви від Митрополита Шептицького, Консисторії, Нар. Торговлі й Центросоюзу. За ці фонди вдержувало Т-во Порадню для матерей і немовлят із дентистичною амбуляторією влаштувало ялинку для найбідніших дітей, на якій обдаровано 100 найменших, вело курс плекання немовлят, видавало на доживлювання найбідніших дітей молоко та дало кільканацять допомог найбіднішим учням грішми, книжками й одіжю. З 39 подань про допомогу 34 залагоджено прихильно. Скомплетовано теж і доповнено бібліотеку Т-ва та відчинено правничу порадню для нешлюбних жінок і дітей. Зате видавнича секція Т-ва в мин. році не видала нічого.

Касієрський звіт (д-р Т. Воевідка) повідомив Заг. Збори про такі цифри: Т-во мало в мин. році 6.369.35 зол. прибутків і 5.891.86 зол. розходів. В цьому числі є сальдо з мин. року 179.03 зол. та членських вкладок всього 1.411 зол. Т-во має окремо на щадничій книжечці 1283.84 зол. Дент. амбуляторія дала 238.60 зол. прибутку. На запомоги видало Т-во 673.73 зол. Стан каси на цей рік 163.28 зол.

Третім звітом Заг. Зборів був звіт голови Порадні Матерей (п-і Раковська). Зміст його такий: Праця амбуляторії концентрувалася в 4 відділах: амбуляторія для дітей і немовлят, насвітлювання кремінною лямпою, дентистична амбуляторія і доживлювання дітей молоком. Лікарський провід Порадні був у руках д-р Туни-Наврагової, що справді посвячувала всі свої сили цьому ділу та вела амбуляторію для дітей і немовлят. Амбуляторія урядувала щоденно і мала в евіденції 268 дітей до 3 літ. В мин. тільки році вписано до амбуляторії 145 нових дітей. Лікарка повчала теж матерей, як обходитися з немовлятами. Батьки цих дітей, з яких 30 проц. неправого ложа, це у 30 проц. зарібники, 30 проц. слуги, 26 проц. ремісників, 6 проц. купців, 8 проц. — інші. З насвітлення кремінною лямпою, яку урухомлено щойно в ост. місяцях, скористало 21 дітей. З дентистичної амбуляторії, яку вела д-р Ірина Антонович, скористало 185 дітей і 225 старших, всіх ординацій 1510. Даром лічено 20 дітей. Цей відділ, хоч брав мінімальні оплати, був самовистарчальний і ще приніс невеличкий дохід. Молоком, якого видавано за гроші Міського К-ту Передшкільної Опіки 5.200 літрів, доживлювано 19 дітей. Крім цього в Порадні защіплено проти віспи 115 дітей. Порадня влаштувала курс плекання немовлят, на якому 45 курсанток прослухало 12 фахових викладів. Зваживши, що під опікою Порадні було з дітей 30 проц. неправого ложа, основано для них Правничу Порадню, яку вели п. Гладишовський і Тимкевич. Головно заходами Порадні, до якої багато праці вложили деякі пані-члени, відбулося теж Свято Матері і Ялинка для найбідніших.

У дискусії над цими трьома звітами забрали голос, вказуючи напрямні діяльности Т-ва на черговий рік, К. Малицька, д-р Т. Бурачинський, проф. Павлюх, радн. Іванович, дир. Горалевич і м-р Пеленський, після чого, на внесок Контр. Комісії Збори ухвалили абсолюторію Виділові Т-ва.

На проект Комісії-Матки вибрали Заг. Збори такий новий Виділ Т-ва: д-р Павло Цимбалістий — голова (оплесками), Бекесевичева, Перфецька, д-р Коржинський, д-р Воевідка, Радловська, о. Годунько — виділові. Федусевичева, Кавульова, радн. Іванович — заступники, д-р Ревюк, проф. Березовський і проф. Павлюх — члени Контр. Комісії. Збори намітили теж голов для поодиноких секцій.

*

Як зі звітів на цих Заг. Зборах видно, Львівська Філія Т-ва охорони дітей і опіки над молодю виконує у житті українського Львова величезну ролю. Того, що вона робить для дітей найбідніших шарів українського громадянства у Львові, не робить ніодна наша установа. Ясно, що мало тієї праці, але вона спинена браком відповідних фондів. Якби масове членство і зацікавлення громадянства — Філія цю працю поширилаб, а Виділ Т-ва, що й так зробив багато, дякуючи одиницям, які працювали з посвятою, напевно міг би на чергових Заг. Зборах показати ще кращі успіхи у своїй праці. (a)

РІДНА ШКОЛА БУДУЄ ОСНОВИ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ МАЙБУТНОСТИ!

Відповідна людина на відповідне місце.

(Стаття відзначена III-ою нагородою на конкурсі „Діла" на тему: „Засоби й можливости розбудження і плекання людської енергії.")

Находимося в тісних обставинах життя. Безробіття росте, нужда зневолює людей зрікатися навіть найконечніших потреб життя, — недоля тисне. А що кожний натиск родить протинатиск-реакцію, тож не диво, що появляються проекти, як рятуватися.. Історія нас учить, що терпіння і невдача не все були прокляттям, а навпаки ставали джерелом діяльности руху. „**Potrzeba jest matką wynalazków**"...

1. ЛЮДСЬКА ДОЛЯ.

Одним із проявів спротиву проти недолі є ріжні проекти розбудови варстатів праці. Але ці проекти в нічому не поправлять нашого положення. Вони довго довго будуть лежати замагазиновані в книжках, не в силі облегчити людям тягару нужди. Досвід показує, що і капітали не вистачають: большевія розбудувала капіталами безліч машин, які часто стоять нечинні і ржавіють. Найбистріший розум з його найкращими проектами мало поможе, якщо не звернемо всієї уваги на апарат сильніший від розуму і грошей, апарат, що є мотором всього людського поступу, на людську волю. Але людської волі не можна осягнути за гроші, людина не дістає її від природи задурно. Її треба розбудувати, чи пак виховати. Але тому, що сильнішу волю може мати й людина етично безвартна, то питання людської волі нерозривно звязане з питанням внутрішньої культури людини — її характеру. Тільки людина з внутрішньою культурою може спрямовувати акти волі на далекі цілі — ідеї. Примітивна людина стає культурною (благородною), коли спершу виховними інституціями, опісля самовиховним зусиллям зуміє відчинити вікно у світ ідеалів і збудити віру в можливість їх здійснення.

Внутрішної культури не розбудуємо в людині, якщо всі наші виховні зусилля спрямуємо виключно на розвій інтелекту. Досвід показує, що не розум, а саме почування є мотивом чину. І чим дбайливіше їх плекають, тим вартісніше є діло, до якого вони людину спонукують. Інтелект це сила статична, це світло, що вказує путь, по котрій ідуть наші почування до цілі. Чим це світло яскравіше, тим дальші і вищі ідеали воно нам вказує, але тільки наші почування можуть підбадьорити нас. Розбудувати внутрішню культуру людини — значить урегулювати „дику річку" людських інстинктів, імпульсів і почувань шоб не розливалась із берегів по полі, але прямувала одним річищем до одної цілі — ідеї.

Розбудова варстатів праці тісно вяжеться з розбудовою внутрішньої культури людини. Людину треба виховувати. Виховна праця дуже тяжка, зате рентовна, бо вже малий відсоток сильних характерів в народі (скажім 1 проц.) виявляє таку силу, що може потягнути за собою решту відсотків. Розбудуймо в людині внутрішню культуру і спрямуймо всіма виховними засобами всі її почування на наші господарські ідеали (кооперативи і інші варстати праці), а тоді навіть одиниці з академічною освітою найдуть у собі енергію й охоту стати за кооперативною лядою, хочби навіть у малій убогій сільській закутині.

2. УСУСПІЛЬНЕННЯ ЛЮДИНИ — ПЕРЕДУМОВА СКУПЧЕННЯ НАРОДНЬОЇ ЕНЕРГІЇ.

XX. століття є віком великих відкрить на полі педагогіки. Відкрито, що інстинкти і почування не тільки руководять тваринами, але й людьми, що всякі виховні почини повинні виходити від їх сублімації (ублагороднення). Відкрито, що в людині глибоко вкорінений інстинкт стадовий, громадний, якому завдячуємо такі твори, як суспільність, нарід, держава. Тому нова школа підтримує і сублімує його инстинкт. Усуспільнена людина, це людина, що прийшла до свідомости, що сама собі нічого не завдячує, що є твором, на який зложилися відідичні риси її батьків, предків, твором, на якому витиснуло нестерте пятно суспільне і фізичне середовище, з його звичаями, обичаями, віруваннями і т. д.

Людина не може обійтися без людей, як риба без води; відмежувати людину від людей, значить завдати їй болючу кару і увязнити її. Людське середовище є для людини дзеркалом, в якому пізнає саму себе, свої індивідуальні здібности і свою вартість. Людина, яка усвідомила собі чинники, що її вяжуть з суспільністю (народом) легко понимає змагання народу за свої власні і легко бере на себе жертви для загалу.

Нова школа робить зусилля, щоб шкільна праця була збірним вислідом всієї шкільної суспільности; вистави ручних робіт учнів, концерти, аматорські вистави, організовані прогульки, кооператива, ощадність, шкільні громади і т. д. це найрентовніший спосіб спілювання і координування народніх сил. Чим суцільніша громада, тим вищий підем енергії і економічніше її зужиткування. Збудити людську енергію значить збудити в ній охоту до праці. Але щоб та охота не була соломяним вогнем, щоб не треба розбуджувати її невпинно зверху, то треба винайти в людині „perpetuum mobile" що ціле життя піддержує в ній охоту до праці. Це „perpetuum mobile" називають англьосаси „the riht man on the rigt place", — „відповідна людина на відповідному становищі". Воно зветься теж покликанням або замилуванням, яке родиться в душі кожного, коли він найдеться на відповідному становищі, у відповідному варстаті праці.

Світова війна виказала, які багаті наслідки такої сили, коли до відповідного роду зброї дадуть відподного воїна і скільки тим способом заощаджують на людській енергії і на людському матеріялі.

Вартість людини не можемо міряти одною міркою. Проти давньої школи повстала сильна опозиція тому, що вона трактувала дітей масово: для всіх однакові вправи, однакові питання, однакові вимоги. Дітей виховували, як рекрутів. Анкета, переведена підчас війни між рекрутами, що дала їм вселюдна школа, виказала, що не засвоїли вони собі навіть найелементарніших відомостей. Для відповідної структури духа — відповідний варстат праці, відповідна галузь промислової продукції і т. д. І коли настане така ситуація, що людина з відповідною духовою структорою зустрінеться з відповідною структурою фаху, то настане між ними рід „духової хемічної сполуки". Передумовою постійного ділання людської енергії є саме довести до такої духової злуки. Добре ведена школа і відповідно вивінувана психотехнічна порадня можуть неодну людину спрямувати на властивий шлях життя, виказавши властивий рід її енергії.

3. ІНІЦІЯТИВА ТА ЇЇ ПЛЕКАННЯ.

Зпомі ріжних уздібнень, які криє в собі наша багата народня скарбниця, передовсім повинні ми звернути увагу на уздібнення моторичної вартости, на людей ініціятиви і підприємчивих. Такі люди всяке знання уміють якстій переводити в діло. Кожний етичний учинок має великий сугестивний вплив на окруження, такий вплив, якого не мають ані слово, ані письмо. Він родить охоту наслідування. Люди з ініціятивою є найбільше творчі в суспільному житті і мають завжди наслідувачів. Не принципи становлять силу партії, але той, хто стоїть на її чолі і що ці принципи вводить у життя. Коли говоримо про переможне військо, то завжди питаємо, хто його полководець. Те саме треба сказати про всі наші варстати праці і всі наші установи. Такі люди, як калізатори серед металів уміють спонукати до діла самою своєю присутністю. Цю тайну знав добре Наполеон.

Досвід виказує, що ініціятива і підприємчивість не є тільки вродженими рисами, але їх можна в людині виховати. Стара передвоєнна школа вважала, що кожна думка, яка западе учням в голову, має тенденцію проявлятися чином. Тому вчителі викладали, а учні слухали.. І то тяжко мстилося і ще мститься на людях. Нераз з тяжким трудом придбані відомости або попадали в забуття, або сиділи спокійно замагазиновані в людських головах, не маючи найменшої охоти проявлятись назверх. І коли прийшла така ситуація, де тільки діло рішало про її розвязку, то найнезарадніший показався „інтелігент". Нова школа вже не тільки імпортує в голову відомости, вона каже їм зараз проявлятися ділом, що більше вона ставить учневі проблему відповідну до його сил і каже йому самому її розвязувати. Учитель уже задихується викладами, але створює таку ситуацію в науці, що ученик сам звертається до вчителя за інформаціями. Англьосаський світ зумів цією дорогою докопатись до незглибних покладів людської енергії. Тому гасло „наша школа — наша будучність" треба змінити на „новий дух у школі — наша будучність".

4. ЗДОРОВЛЯ

Справа людської енергії тісно вяжеться зі здоровлям людського організму. Людський організм є підложам, на якому розгриваються психічні явища. Коли хочемо піднести енергію виявів нашого психічного життя, мусимо держати в якнайкращому стані наше тіло, бо воно є знаряддям, якого душа вживає до своїх проявів, до здійснення наших бажань і ідеалів. При тому мусимо все дві речі мати на увазі, а саме те, що здоровля організму є тільки засобом, а не ціллю самою в собі, як це буває в атлетів, і те, що здоровля ніколи не осягнемо розпещуючи себе, пасивно виминаючи хороби і забезпечувати тіло лікарствами. Організм треба привчати, щоб боровся з хоробами і небезпеками активно: це значить треба гартуватися. Гарт тіла доводить завжди до гарту духа, якщо сповнимо обидві згадані передумови, інакше в здоровому тілі не виховаємо здорової душі. Про це добре тямили греки. В теперішньому лихолітті не проявляємо достаточного гарту духа; господарська скрута є для нас страшна не тим, що вона тисне, але тим, що вона викликує в нас замалий спротив, сіє зневіру, наслідком чого піддаємося. Терпіння і невдачі, що були у ріжних народів джерелом діла і поступу, у нас можуть стати прокльоном. Людська енергія, це найцінніший природний скарб кожного народу. Та її не можна запрягти до праці як запрягаємо силу бистрих потоків, чи вітру. Її треба розбудовувати — виховувати.

Д-р Петро Біланюк.
(Львів)

Буджет міста Львова нереальний.

ГОЛОС КРИТИКИ В БУДЖЕТОВІЙ ДИСКУСІЇ.

З промов, які виголошено на буджетовому засіданні міської ради у Львові, заслугує на увагу промова радного інж. Бернацького, що піддав гострій критиці преліміновані доходи громади, називаючи їх нереальними. Буджет передбачує в доходах 17 міліонів зол. 40 прц. тієї суми це доходи з додатків до державних податків, 20 проц. це доходи із самостійних податків громади та оплат, 5 проц. доходи з маєтку громади, 21 проц. дають доходи з міських підприємств, а 14 проц. доходи із зворотів. Властники реальностей з льокаторами платять 5 міл. 400.000 зол. або 32 проц. Всі податки з року на рік спадають. Сам податок від видовищ, що давав колись поверх міліона, прелімінований тепер на 420.000 зол.

Промовець переходить доходи з міських підприємств, що мають принести: громадські добра 37.000 зол., різня 40.000, водотяги 140.000 зол., ґазівня 373.000, електрівня 2,930.000 зол. Апровізація, чищення міста, трамваї і похоронне заведення не дають ніяких доходів. Отже всі доходові позиції з 9 міських підприємств мають дати 3,522.000 зол. Промовець аналізує ті суми і стверджує, що ґазівня перестала бути виробництвом, тільки є транспортовим конем ґазоліни і то досить бідним. Ґазівня не в силі амортизувати свого довгу 4 міл. зол. Має лихі дороги до розведення занадто дорогого газу, так що доходовість цього підприємства стоїть під знаком питання. Щодо водотягів, слід числитись з будовою другого водотягу коштом 12 міліонів зол., отже підприємство повинно збирати вже резерви, а цього не робиться. Одинокий реальний дохід, на якому спирається буджет Львова, це дохід з електрівні. Всі інші доходи фікційні, висять в повітрі. .

Аналізуючи буджетові видатки м. Львова промовець стверджує, що адміністрація пожирає річно 4 міл. 383 тисяч, а разом з опікунчими радами, театрами, музеями, фондаціями ця сума доходить до 6 міл. 800 тисяч річно, довги (неповні) 2.700 тисяч, освітлення 1.100 тисяч, чищення міста 1.100 тисяч, консервація доріг 600 тисяч, отже разом 12 міл. 300 тисяч. Отже що лишається на такі потреби міста як: канали, нові дороги, цвинтарі, консервація будинків, шкільництво, публичне здоровля, публичні роботи і т. п.? Безплановість міської господарки веде до щораз більшого хаосу й господарського упадку міста. Тому промовець домагається, щоби вибрати спеціяльну комісію, яка виладила би плян оздоровлення міської господарки.

—o—

Клясовий поділ населення СССР.

Бюлетин торговельної палати СССР оголосив таку статистику поділу населення на „кляси" в СССР. Статистика стверджує, що до 1928. р. у СССР було 17.3 прц. т. зв. пролетаріяту, який зріс до 1934. р. на 28.1 прц. Одночасно бюлетин підкреслює, що туди зачислено теж урядовців і державних службовиків. До „кляси пролетаріяту" зачисляють теж селян одноосібників, себто тих, що не хочуть приступити до колективів, далі ремісників і халупників і їх вважають підпорою держави. Ця друга група „кляси пролетаріяту" зросла з 2.9 прц. від 1928. р. на 45.9 прц. у 1934. р.

Не зважаючи на натиск „пролетаріятських" чинників у 1934. р. було ще 22.5 прц. самостійних селян, ремісників і халупників; в 1928. р. ця самостійна група творила 72.9 прц. і до 1934. р. зменшилась на дві третини.

„Буржуазна кляса", до якої зачисляють большевики більших землевласників, богатших селян, власників домів, рентієрів і купців, зменшилась з 4.5 прц. у 1928. р. до 0.10 прц. у 1934. р. В 1913. р. ця кляса населення творила 15.9 цілого населення царської Росії.

Так виглядає „клясовий" поділ" населення СССР на основі офіційної большевицької статистики. В дійсности в СССР є дві кляси: невеличка числом пануюча комуністична партія, яка має всі права і привілеї та величезна більшість населення, без ніяких прав, яке голодує, недоїдає і стогне у страшній неволі.

Російські школи у Польщі.

У Польщі є пять русских гімназій у Бересті, Варшаві, Вильні, Луцьку і Рівнім. Дві гімназії у Бересті і Луцьку не мають прав прилюдности, інші три користуються неповними правами. В усіх гімназіях є 604 учеників, з яких батьки 293 учеників це інтелігенти, 97 — торговці і ремісники, 86 — службовики і робітники, 74 — священики, 27 — землевласники, 27 — селяни. Оплата за науку доходить від 20 до 70 зол. Майже всі гімназії замикають свій буджет недобором.

Народніх російських шкіл у Польщі є сім: у Барановичах, Бересті, Варшаві, Вильні, Ковелі, Луцьку і Рівному. Пять з них це приватні школи, дві державні. Усіх учеників ходить до цих сімох шкіл — 1091.

франція кидається в обійми большевиків.

ЖЕНЕВА, ПАТ. Авас повідомляє з Женеви: По тригодинній нараді мін. Ляваль і ком. Літвінов заявили, що устійнили напрямні французько-большевицького договору, якого текст предложать своїм урядам до затвердження. У пятницю на засіданні ради міністрів мін. Ляваль складе подрібний звіт з переговорів з ком. Літвіновим і предложить текст договору, щоб його затвердити.

Відкрили Невідому Євангелію.

Директор відділу стародавніх рукописів Британського Музею д-р Ідріс Белл відкрив грецькі уривки Невідомої Євангелії. Дістав він з Єгипту перґаменти, куплені в якогось антикваря, написані дуже виразно, людиною літературною. Рукопис походить імовірно з половини II-го віку і має тексти, що не належать до ніодної із відомих нам канонічних Євангелій. Спеціялісти Британського Музею твердять, що ці фраґменти старші приблизно на 100 літ від усіх великих рукописів Євангелії (ватиканського та синайського кодексу і недавно відкритого папіруса, що в катальоґах Брит. Музею називається „Папірусом Честер-Бітті").

Величезне значіння цього останнього рукопису ясне. Якби вдалось найти ще інші фраґменти такої Євангелії, то ми мали би нові, неоцінені дані про земне життя Христа і хто зна, чи вони не змінили би неодин дотеперішній погляд.

Невідома Євангелія відходить від традиції Марка, Матея і Луки і зближена до Євангелії св. Іоанна. Редактори цього фраґменту висловлюють здогад, що невідомий її автор працював над тим самим матеріялом, що його мав автор IV-ої Євангелії. Грецький митрополит Германос, приписує авторство цієї евангелії апостолові Юді, братові апостола Якова. Воно написане імовірно в Азії на підставі устної традиції, що переважала в кінці першого і на початку II-го віку.

Є в цій Євангелії один епізод, хоч і неповний, про який досі не згадує ніодин з трьох відомих нам Євангелій. Річ іде тут імовірно про диспуту між Христом і його противниками на березі Йордану:

„І коли вони замовкли, збентежені від його запиту, Ісус зупинився на березі ріки Йордан і простягнувши праву руку Свою, посипав на воду.. Після цього вляв у жменю воду, що була... і перед ними і вона принесла плід".

Д-р Белл здогадується, що тут описане досі невідоме чудо Христа: коли його вороги замовкли, не знаючи, що йому відповісти, Ісус узяв жменю пшеничних зерен і посипав їх на воду, схопив їх разом із водою, викинув на землю і зерна на очах глядачів виросли, видаючи овоч.

Крім наведеного тут фраґменту є там іще глави про вилікування прокаженого, епізод з динарієм (оповіджений теж в Єван. Марка, глава 12 і спір Ісуса з законниками (Єв. Іоанна гл. 5.).

Тільки освітою, культурою і вихованням здобудемо кращу долю. Не жаліймо датків на скріплення освітних змагань.

Клюб Українських Емігрантів.

НОВА УКРАЇНСЬКА УСТАНОВА У ЛЬВОВІ.

Нас інформують, що дня 17. квітня ц. р. в помешканні Допомогового Т-ва для Емігрантів з В. України при вул. Руській відбулися перші Загальні Збори Т-ва „Клюб Українських Емігрантів", на яких вибрано управу цього нового т-ва. Головою Клюбу вибрали учасники одноголосно **полк. О. Доценка,** членами управи: **А. Петренка, А. Жука, д-ра М. Матюшенка, інж. М. Боровського, М. Тарановича, М. Гікавого,** а заступниками виділових: **інж. Петра Данченка** і **Д. Котка.** До Контрольної Комісії ввійшли: **проф. В. Сімович, мец. М. Корчинський і дир. В. Дорошенко.** На Зборах вибрано також і суд чести.

Клюб має за завдання підтримувати товариське життя серед української еміграції та дбати про культурний рух серед неї. При Клюбі має бути зорґанізована харчівня з добірними наддніпрянськими стравами. Управа Клюбу буде теж улаштовувати відчити, концерти та товариські забави й вечірки.

До праці в Клюбі будуть притягнені поза фаховими силами в першу чергу політичні емігранти. Гроші на орґанізацію та урухомлення Клюбу вдалося добути в формі довгоречинцевої позички на імя полк. О. Доценка в Нансенівському Комітеті при Лізі Націй. Заходи для отримання позички сильно підтримали Генеральна Еміграційна Рада в Парижі й Головна Управа У. Ц. К-ту в Варшаві. Фактичним переведенням позички в життя занявся представник Гол. Ем. Ради п. М. Лівицький.

Далі зачуваємо, що Управа вже робить підготовчі заходи для урухомлення Клюбу та харчівні при ньому. Про речинець відкриття в свому часі буде оголошено в пресі.

Публікуючи ці інформації та витаючи це позитивне досягнення української еміграції на львівському ґрунті, бажаємо нашим землякам якнайкращих успіхів як в орґанізації так ще більше в праці нового Т-ва

ІЛЬКО БОРЩАК. 2)

Французький часопис про українські справи в рр. 1631-1647.

(Докінчення.)

„Другого дня, першого цього місяця, козаки захотіли мати свій реванж і наблизились аж до міста Фюме (сьогодні в департ. Арден. І. Б.), але їх негайно відштовхнули. Про цю баталію граф де Суассон надіслав реляцію королеві. Це ті козаки, яких князь Казимір, брат польського короля*), минулого року перевіз через цілу Німеччину, яку козаки страшенно спустошили, про що ґазети (мабуть німецькі. І. Б.) так багато писали. Після того, як князя Казиміра його брат відкликав, козаки місяців вісім тому дісталися до Люксембурґу, де піднесли бунт, бо їм не давали платні. Тоді кардинал-інфант**), щоби заспокоїти козаків, розмістив їх у Брабанті. Але брабантські міста не маючи більше змоги перенести успіх козаків, зложилися, щоби сплатити їм 600.000 франків, які козаки дістали з обіцянкою вийти із Брабанта. Та замість цього вони наробили ще більше лиха. Тоді мешканці не маючи більше змоги терпіти, самі розпочали боротьбу з козаками. Нарешті останні вийшли із Брабанта десь у середині місяця травня, щоби вернутись до Люксембурга, де їх зустріло нещастя, яке ми подали вище" (стр. 333-336).

*) Майбутній король Ян-Казимір.

**) Намісник еспанського короля, якому тоді належала Бельгія й Люксембурґ.

14. червня 1636 „Ґазет де Франс" сповіщала, що „12. цього місяця п. де Шалюссе приїхав з армії де Суассона до Парижа. Він привіз королеві булаву козацького генерала „Тараського". Вона зроблена з тонкого срібла, важить сімвісім фунтів. Козацький генерал згубив її підчас баталії під Івоа, два тижні тому. Доведені до одчаю втратою свого обозу козаки в числі 4.000 кинулися на село Монфокон, яке спалили і на два інші французькі села, де захопили в полон жінок і дітей" (стр. 355—356).

Про повстання Павлюка й Остряниці ось що читаємо в „Ґазет де Франс": З Данціґу, 13. лютого 1638 р.: „Гетьман Конецпольський (Comet-polsky!) саме недавно розбив 7.000 козаків, які напали на Туреччину не вважаючи на угоди останньої з Польщею. Гетьман втратив 300 шляхтичів і велику кількість жовнірів" ((ст(р. 137).

7. серпня газета видрукувала допис із Варшави, з 3. липня 1638 р.: „Цими днями запорожці зібравшись у числі 40.000, напали на кордони королівства, де спалили силу міст і спустошили велику територію. Але комендант польських військ, вирушивши з найбільшою частиною наших (виходить, що автором допису був поляк. І. Б.) сил, знищив до тла козаків: убив більше як 12.000 і полонив 13 їх головних полководців, яких післав до поль. короля. Він також захопив цілий козацький обоз, а решту козаків пігнав аж на Україну" (стр. 401).

Нарешті ось вістка про страшну кару, що спіткала Острянициі й його співробітників.

З Данціґу, 16. липня 1638 р.: „У Варшаві відрубали голову гетьманові козаків і його старшинам. Козаки вибрали своїм вождом сина стятого гетьмана, якого смерть хочуть помстити" (стр. 448).

Місяць пізніше, 17. серпня 1638, нова вістка з Данціґу, що „завірюха продовжується на Поділлю, де козаки чудово зорґанізувалися" (ст. 529) й нарешті, 14. вересня 1638 р. нове повстання: „Козаки повстали проти польського короля й годяться на замирення тільки на трьох умовинах: 1) Щоби їм залишити свободу релігії, яка в них протестантська (sic!) з усіми правами й привілеями, що їх скасував варшавський сойм; 2) щоби польське військо приходило на Україну лише на випадок найбільшої небезпеки, вони самі захищатимуть свої кордони проти татар; 3) щоби скасувати реєстр 6.000 козаків" (стр. 621).

Але з початком 1639 р., 22. січня, „Ґазет де Франс" заспокоювала своїх читачів, що „сила козаків така слаба, що з цього боку нема чого боятися" (стр. 33).

Далі знаходимо згадку про Україну аж під кінець 1641 року, а саме, 13. вересня, з Данціґу: „Нам пишуть з Польщі, що козаки разом з руськими (Russiens) остаточно знищили турецьку аванґарду. Є також вістка, що турецького амбасадора, який проїхав Францію, Анґлію, Голяндію до польського короля з цілою його прибічною дружиною вбили козаки" (ст. 437).

Знову на шість років мовчання про Україну, аж до 8. травня 1647 р., коли читаємо, що „Руські (Russiens), які живуть у Польщі, хотіли-б воювати проти турків, а литовці проти московитів. Проте сойм не хоче нічого про це чути" (стр. 445).

Незабаром цей часопис наповниться вістками про Україну у добі Хмельниччини.

—o—

Заборона засувати читальню „Просвіти" в Кошелеві.

Члени основники читальні „Просвіти" в Кошелеві одержали таку заборону від старости в Жовкві:

Starostwo powiatowe żółkiewskie. — Nr. PB. 6/22/35. Żółkiew dnia 11. IV. 1935 r. Do Kierownictwa Oddziału Czytelni Proświty (do rąk p. Michała Rubla) w Koszelowie. Na zasadzie art. 41, oraz w związku z art. 13 prawa o stowarzyszeniach z dnia 27. X. 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 94 poz. 808) zakazuję założenie Oddziału pod nazwą „Czytelnia Proświty" w Koszelowi, ponieważ istnienie tego Towarzystwa zagrażałoby bezpieczeństwu, spokojowi i porządkowi publicznemu (art. 14. cyt. Prawa). Od powyższej decyzji wolno wnieść odwołanie przez tut. Starostwo do Urzędu Wojewódzkiego we Lwowie w terminie dni 14-tu, licząc od dnia następnego po dniu doręczenia. Ewentualne odwołanie nie wstrzymuje mocy obowiązującej odnośnie zakazu rozwijania jakichkolwiek działalności stowarzyszenia. Za Starostę powiatowego: (Jodrochowicz).

Слід згадати, що на всі заходи громадян у Кошелеві, щоб заснувати в селі кружок „Сільського Господаря", кружок „Рідної Школи", т-во „Луг" і читальню „Просвіти", діставали від староства в Жовкві постійно відмовну відповідь.

Водні роботи в Польщі.

ЗА СХ. ГАЛИЧИНУ ЗАБУЛИ.

Фонд праці у Варшаві виладив уже плян ...річних водних робіт, на які призначено 11 міл. 925 тисяч зол. З цієї суми призначено на регуляційні роботи 6 міл. зол., на обвалування 1 міл. 621 тисяч, на реґуляцію несплавних рік 4 міл. 248 тисяч зол. На водні роботи в краківському воєвідстві призначено 2 міл. 560 тисяч, ...ському 2 міл. 176 тисяч, варшавському 1 міл. 50 тис. і келецькому 983 тисяч зол.

План робіт передбачує будову порту на Жерані і в Плоцьку, реґуляцію Пшемши біля Сосновця, Бендзіна і Домброви, консерваційні роботи на Августівському Каналі і Щарі, направу водної дороги на Припеті, консерваційні роботи на Варті і бидґоському каналі, дальше консерваційні роботи на Гуцульщині. При всіх цих роботах буде занятих коло 20 тисяч безробітних.

ПО ШИРОКОМУ СВІТІ.

— 25. або 30. травня ц. р. відбудеться нарада в Римі в справі наддунайського пакту.

— Перед судом у Парижі закінчилась розправа проти шпигунів, які працювали для СССР. Росіянку Лідію Сталь і полк. Дімулєва засудив суд на 5 років вязниці і по 3.000 фр. гривни, інших від 3 до 5 років і від 1 до 3.000 фр. гривни, ...ьох увільнили.

— През. Замора підписав декрет про привернення автономної адміністрації в Катальонії, крім служби безпеки.

— Представник мемельських німців Маєр передав жалобу державам, які підписали мемельську конвенцію. Жалоба підкреслює, що соймик у Мемелі не зійшовся за цілий рік ні один раз на нараду тому, що йому ставили перешкоди.

— Провідники євангелицької церкви переслали меморіял канц. Гітлерові зі заявою, що солідаризуються з пасторами з Гессії і Саксонії, яких замкнули до концентраційних таборів. Провідники прохають увільнити цих пасторів.

— Британський амбасадор Фіпс та італійський Церуті повідомили німецького міністра закордонних справ Нойрата про рішення урядів у Стрезі.

— Ком. Літвінов поїде до Риму на конференцію з Мусолінім.

— До Риму приїхало чотирома поїздами 2.000 французьких комбатантів, щоб взяти участь у демонстрації італійсько-французької приязни. Їх прийме Мусоліні.

— При виборах до провінціональних соймиків у Голяндії націонал-соціялісти здобули 39 мандатів, себто 6 до 8 прц. загального числа мандатів. Проурядові партії втратили коло 6 прц. мандатів, втрати католиків невеликі.

— У британській Колюмбії підчас кривавої ...ки 250 страйкарів з поліцією було тяжко ранених 16 поліцаїв і 25 ...скопів.

З природи й техніки.

3.463 МЕТРИ ПІД ЗЕМЛЕЮ!

Найглибший отвір, виверчений американською „Дженерель Петролеум Кампені", находиться біля Савт Бебріджедж у Каліфорнії. Промір цього отвору на самім його кінці рівний 14 цм. Досі найглибший виверчений отвір (3335 м.) був теж у Каліфорнії в окрузі Кетлемен Гільс.

СКІЛЬКИ ТУРІВ У БІЛОВЕЖСЬКІЙ ПУЩІ?

Стан турів у біловежській пущі представляється згідно з комунікатом Дослідного Інституту Державних Лісів у Варшаві так: турів чистої крови 9. З цього 2 старших биків, 2 молодих бичків, 2 корови, 2 ялівки й 1 теличка. Турів-мішанців з бізониці і тура є 5, а саме 2 корови, 2 ялівки і 1 теличка. Усіх турів є у Біловежі 14 штук.

З цієї кількости 5 штук куплено ще 1929 р., решта (9 штук) враз із бичком-мішанцем, перевезеним до Зоольоґічного Саду в Варшаві, є вже біловежського хову з років 1930—1934. Тому, що є надія дальшого приросту череди турів, частину турів-мішанців перевезуть до нового заповідника у спальських лісах.

ТЕСТИ ІНТЕЛІҐЕНЦІЇ МУРИНІВ.

Сьогодні незвичайно популярні в психольоґії тести (проби) інтеліґенції. Недавно д-р Р. А. Ц. Олівер з фундації Карнеґія розслідив при помочі тестів інтеліґенцію муринів у британській кольонії Кенія у східній Африці та порівнав її з інтеліґенцією білих хлопців, що теж там мешкали. Свої досліди перевів д-р Олівер на кількох групах. Розуміється, що тести були відповідно дібрані тому, що д-р Олівер досліджував раз хлопців з деякою освітою, другим разом хлопців без ніякої освіти.

Отже ці досліди на хлопцях, що ходили до „білих" і муринських шкіл, виявили, що середній рівень інтеліґенції муринських хлопців рівний ледви 85 відсоткам середнього рівня інтеліґенції білих учнів. Тільки 14 відсотків муринів мали однакові або й дещо вищі висліди від середнього рівня інтеліґенції білої раси. На основі цих дослідів д-р Олівер каже в „Нейчер", що тільки мінімальна кількість муринів надається до вищих студій, невелика до середніх шкіл, а більшість ледви сповнить вимоги народньої школи.

ЕКСПЕДИЦІЯ ДО ДЖЕРЕЛ АМАЗОНКИ.

В осені цього року вибирається до недосліджених ще областей, положених довкола джерел Амазонки, еспанська наукова експедиція. Для цього у доках пристані Валенція вибудували експедиційний корабель „Артабро". Цілу електричну машинерію цього корабля порушує мотор Дізля потужности 500 парових коней. Крім цього на покладі корабля находяться два літаки. Усі кабіни корабля так збудовані, що пасажири будуть забезпечені перед шкідливим впливом клімату, а саме додано всюди вентиляційні і холодільні прилади. Кабіни получені зі собою так, що не треба буде зовсім виходити на поклад. Шруба корабля зроблена зі спеціяльної сталі, щоби могла ставити підчас плавби відповідний опір пням дерева, які попадають у ріку. Можна її теж вимінювати підчас плавби.

Експедиція вийде з пристані Ель Ферроль у північно-західній Еспанії.

БУДОВА ВІТРОВОЇ ЕЛЕКТРІВНІ.

Біля Берліна розпочали недавно будову пробної вітрової електрівні. Річ у великім вітряку з 4 крилами, що, обертаючись на вітрі, витворюють електричний струм. Цей електричний струм законсервовують покищо в акумуляторах, а відтак з акумуляторів вишлють проводами до споживачів струму.

Крила пробної вітрової електрівні зачеркують колесо з проміром 60 метрів. Вежа, що двигає ці крила, висока теж на 60 метрів. Вона збудована на горбку, що здіймається яких 40 метрів над рівень землі. Під вежею находиться будинок, де приміщені ляборaторії, мешкання та господарські убікації. Одна кільоватгодина достарченої цією електрівнею електричної енергії коштуватиме від 3 до 5 сотиків. Будову цієї вітрової електрівні переводять своїм коштом великі німецькі фірми на спілку з німецьким міністерством господарства.

НАЙШВИДША ПАРОВА ЛЬОКОМОТИВА СВІТА.

На днях збудувала німецька фабрика льокомотив Борзіґа нову парову льокомотиву, яка може осягнути максимальну скорість 175 кільометрів на годину. На зверх вона зовсім неподібна до давніх льокомотив. Нема на ній ніяких вистаючих частей, усе закрите так, щоби льокомотива стрічала як найменший опір повітря. Льокомотива довга на 26,3 метрів, важить разом з тендром і усіми запасами 212 тон. Промір її коліс рівний 2,3 метра. Тиск пари в цилiндрах рівний 20 атмосферам.

При будові цієї льокомотиви звернули спеціяльну увагу на відповідне зладження гальм. І так машиніст може задержати цю льокомотиву при скорості 175 кільометрів на годину на дорозі 1 кільометра. За цією льокомотивою підуть дальші льокомотиви. Проєктують одну льокомотиву, на якій приміщення для машиніста та паляча буде зовсім на переді льокомотиви.

Слід згадати, що подібні швидкі парові льокомотиви вибудували в останніх часах англійці (швидкість їх рівна приблизно 150 км. на год.) та японці.

ПОХОДЖЕННЯ АМЕРИКАНСЬКИХ ЗЛОЧИНЦІВ.

Д-р Лявґлін з інституту Карнеґія у Вашинґтоні розслідив статистично національне походження американських злочинців. Виявилося, що в американських вязницях перебуває відсотково більше злочинців з полудневої Европи (Греції і інших балканських держав), ніж це відповідає їхній кількости в Америці. Зате менше злочинців, ніж відповідає їх кількости, дають замешкалі в Америці швайцарці, ірляндці та німці.

ЧОМУ ВІКІНҐИ ПОКИНУЛИ ҐРЕНЛЯНДІЮ?

985 р. Червоний Ерік заклав на Ґренляндії оселю вікінґів. Кругло 500 років перед відкриттям Америки Колюмбом дістався син Еріка Ляйф до Вінляндії, себто до нинішнього стейту Масачузетс. На ті часи припадає теж живий товарообмін між Европою (головно Норвеґією) і Ґренляндією. На Ґренляндії будували тоді камяні церкви. Туди привозили теж з Европи худобу. Зате з Ґренляндії до Европи транспортували китову роґівку. Одначе ці взаємини з Европою завмерли згодом. Населення Ґренляндії вимерло поволі, доми порозсипалися. А тому, що нових норвежців не прибувало, зайняли цю область ескімоси.

Недавно викопав копенгазький професор Ганзен біля Герйольфснез на ґренляндськім побережжі кістяки вікінґських жінок. Після розсліду цих кістяків ґінекольоґом д-ром **Мексвелем**, професором медичного коледжу в Пайпінґ (Китай), виявилося, що кости жінок мають на собі сліди змягчення. І саме велике поширення цієї недуги (змягчення костей) між вікінґами вважає проф. Мексвел причиною загибелі вікінґів на Ґренляндії. Зате ескімоси не вигинули з тої причини, що вживали проти змягчення костей трану, який вони залюбки й до нині попивають. Зате вікінґи не вживали трану, бо не призвичаїлися до нього у своїй старій батьківщині. Якщо припущення д-ра Мексвела були би правдою, тоді малиб ми доказ на те, що на історію можуть мати теж вплив авітамінози, себто недуги, викликані браком відповідних вітамін у поживі.

А. Л.

Англійська і французька преса про протинімецьку резолюцію.

ЛЬОНДОН, ПАТ. Англійська преса не заняла одностайного становища до рішення Ліги Націй. „Морнінг Пост“ і „Дейлі Телеграф“ з вдоволенням одобрюють рішення Ліги і спільний фронт трьох західніх держав. Підкреслюють, що Німеччина, осуджуючи це рішення, поглиблює своє відокремлення. Зате „Таймс“ критично ставиться до рішення в Женеві. Стверджує, що хоч резолюція законно оправдана, то всеж слід було піти на деякі уступки з уваги на спеціяльні обставини, в яких Німеччина приняла мирові зобовязання. „Таймс“ підкреслює, що комбінацією трьох переможних держав мусить вдержатись мир. Ці три держави не мають наміру зломити миру, але буде це — пише „Таймс“ — мир дуже клопітливий і непевний, доки з негативної політики зорганізування безпеки проти війни не перейдеться до позитивної політики підписання узгідненого договору.

Замкнув сойм і приказав вибрати себе президентом.

ПЮРТО АЛЛЄГРЕ, 18. 4. ПАТ. Повідомляють із Белем (стейт Пара), що губернатор того стейту майор Барата виконав збройний напад на послів, яких під ескортою федерального війська відпроваджували на сесію стейтової палати. Підчас нападу були ранені посли Кондуро, Суза, Кастро й Мек Довел. Після виконання нападу майор Барата приказав замкнути посольську палату та в своїй резиденції зібрав вірних собі послів, які на його домагання вибрали його президентом стейту. З огляду на грізне положення, яке витворилося в усьому краю, начальний стейтовий трибунал звернувся до федераційного уряду, щоби прислав сильніші військові відділи, щоби під їх опікою відбувалася сесія.

Арештування політичних діячів у Болгарії.

БЕРЛІН, 18. 4. ПАТ. Німецьке інформаційне бюро повідомляє зі Софії: Нині рано на приказ болгарського уряду влада арештувала колишнього премієра проф. Олександра Цанкова, провідника народньо-соціялістичної партії. Арештованого Цанкова відвезли негайно до твердині Бургас над Чорним Морем. Його арештували у звязку з листом, який проф. Цанков вислав перед двома днями до своїх прихильників і політичних діячів. У листі проф. Цанков гостро критикував уряд кажучи, що армія повинна залишити політику і вернутись до касарень. Королеві слід привернути права, бо в противному випадку Болгарії грозять внутрішні заворушення. Крім того поліція інтернувала колишнього премієра Георгієва, колишнього начальника поліції Начева, посадника Софії Караколова і префекта Кенілева.

Мін. Ляваль не ставиться ворожо до Німеччини.

Рішення Ліги Націй називає французька преса великим успіхом французької політики безпеки, особистим успіхом мін. Ляваля і самої Ліги Націй. „Евр“ пише, що політика мін. Ляваля не є ворожа до Німеччини. І саме тепер, коли Франція почувається сильною, не бажає собі нічого більше, як тільки співпраці з Німеччиною. Провідник соціялістів Блюм пише у „Попюлєр“, що резолюція Ліги Націй є безвартісна тому, що промовчує справу обмеження зброєнь.

Дві тисячі студентів заняло двірець.

Військо на поготівлі.

З Букарешту надійшли вістки, що 2.000 студентів заняли в четвер 18. квітня ц. р. двірець і не пускають ніякого поїзду. Студенти домагаються спеціяльного поїзду, щоб могли поїхати на студентський конгрес до Крайової. Околиці двірця обсадило військо. Влада згодилась дати студентам спеціяльний поїзд. Нормальний залізничий рух привернуть вечором. Ректор видав гостру відозву, в якій накликує студентів негайно покинути головний двірець у Букарешті. В противному випадку погрожує карами тим студентам, які попадуть у колізію з карним законом за нарушення публичного ладу.

Концерт співочих товариств „Бояна“ і „Сурми“.

Хоровий концерт „Бояна“ і „Сурми“, влаштований у вівторок дня 16. ц. м. в салі Лисенка, — був першим самостійним виступом обох товариств у цьому році під знаком органічної злуки та спільної праці. Злука ця вплинула корисно в першій мірі на скріплення мужеських кадрів Бояна. Програма цього „весняного“ концерту обіймала 4 виступи мішаного хору Бояна (Лисенка Веснянки 1. і 2. вінок, Сільвера вальчик „Майська ніч“ та „Весняну фантазію“ норвеського композитора Ґаде) — і два виступи муж. хору „Сурма“, що відспівав Коляра „Ріка велит“ і Леонтовича „Льодолом“ (перелож із міш. хору) в першій, а два весняні гимни німецьких авторів Німаєра та Кравза в другій точці. З уваги на обильність весняних тем у пісенній літературі, вибір пісні „Ріка велит“, якої зміст із весною не має звязку, та дешевенького, надто „оклепаного“ вальса „Майська ніч“, — міг трохи дивувати вдумчивих слухачів.

Колиб говорити про виконання програми обома хорами, то загально можна сказати, що воно переважно держалося на висоті задачі, але в подробицях треба нам перевести деяку дистинкцію. Боян мав, признати треба, до розпорядимости кращі та повніші голосові засоби, ніж сам мужеський склад голосів „Сурми“, поділений на чотири частини, ще й до того в останніх двох роках дещо зредукований у тенорах і І. басах. До того і точки програми мішаного хору, хоч і обємисті, були далеко вдячніші і легші до виконання, ніж скомпліковані у фактурі та експонуючі співаків німецькі весняні гимни Кравза та Німаєра. І коли ми ті умовини візьмемо під увагу, то хто зна, чи пальму першенства не треба нам признати „Сурмі“. Не зважаючи на труднощі, члени „Сурми“ виявили і тим разом стільки зрозуміння і запалу, що уможливили вдумчивому і працьовитому диригентові п. Плешкевичеві добути із нелегких творів (за вийнятком одного-двох форсовних місць, що справді переходили сили малого складу хору) їх вираз та подати доцільну інтерпретацію.

Боян, як сказано, був звуково кращий від „Сурми“, і виконав свою вдячну програму загалом узявши добре, — але без сильнішої виразової інтерпретації, а саме у ритмічному фразуванні і атоґіці темпа. Що у великій весняній кантаті Ґадого диригент із фортепяновим супроводом не міг розвинути ширшої лінії і ґрадації, можливої тільки при супроводі орхестри, — це річ зрозуміла й оправдана. (Тут може слід було скоротити повторювання і довгі інтродукції у фортепяні). Також признати треба, що „старий співак“ аматор зовсім добре вивязався із драматично закроєного тенорового соля у кантаті, коли справді не було фахового артиста до диспозиції. Подібно і жіночі соля у Веснянках виявили прегарні голоси і музикальність. Але, щоби Боян, (одинокий наш репрезентаційний міш. хор у Львові в 40-ліття свого істнування) — не міг був трохи більше зручно і прецізно виконати ефектовних ритмічних нюансів у Веснянках (тріолі, мішані із дуолями, зміни темпа) або справніше фразувати дешевеньку ритміку вальса, — в це чомусь трудно повірити. Мушу тут застерегтися, що за ці недомагання не хочу обтяжувати відповідальністю якраз диригента, п. Охримовича, який вложив у справу чимало видатної праці, а головно малу активність більшости виконавців та ось сей, немов „фамілярний“ настрій, який нераз мимохіть вичувається у виступах хору Бояна та який утруднює хорові вдержатися на цій висоті, на якій його поставила історія.

Всеж таки концерт був інтересний і повинен був притягнути бодай інших мельоманів. На превеликий жаль, публики зібралося так мало, як мабуть ніколи ще на хоровім концерті у нас. Переважала молодь, яка очевидно найгорячіше оплескувала катаринкового вальса Зільхера. Це справді знак часу і покажчик, в яких умовинах приходиться працювати співочим та музичним кругам.

Ч. В.

Смерть Панаіт Істратія.

У Румунії помер неподівано визначний румунський письменник Панаіт Істраті; помер у 51-ім р. життя на сухоти, з якими боровся від довгих літ. Приїхав умирати до рідної громади, до Ратіне. Істраті тільки румун з походження; він письменник — французький дарма, що найкращі його твори мають за сюжет рідний, румунський побут. Завдяки ньому румунські типи та звичаї вперше ввійшли в европейську літературу.

Його життя було повне злиднів, несподіваних успіхів, невдач і розчарувань. 13-літнім хлопцем віддали його батьки — грецька прачка та румунський контрабандист із Браїли — на виховання одному шинкареві. Там став він послужником-попихачем, потім продавав на вулиці турецький мід. Торговці живим товаром поривають його сестру. Він утікає у світ — без паперів і сотика. Чорне Море, Стамбул, Схід, Південь — приваблюють його. Нишком дістається на вантажний корабель, що їде до Франції; у Неаполі викидають його на беріг. Там голодує і блукає як вуличник, доки не дістанеться знову „зайцем“ на корабель, цим разом — панський. В Єгипті працює як кімнатний маляр. Це одна з його ранніх професій. Водночас починає дописувати до румунського соціялістичного денника „Адеверуль“ про робітничий рух, в якому бере участь як організатор.

Його приїзд до Швайцарії, де хоче лікувати свої легені, стає зворотною точкою його карієри. Пише він до Ромен Ролляна, щоб допоміг йому в літературних починах. Лист вертається до нього — це воєнний час. Істраті має намір підрізати собі горло. Поліція находить його у страшному стані і поруч лист до Ролляна на столі. Роллян заопікувався Істратім і від того часу Істраті дає книжку за книжкою, що виправдують епітет Ролляна, коли назвав його „балканським Горким“.

Цикль повістей, названий „Історією Адріяна Зоґрафі“ це здебільша довга низка споминів бурхливого, цікавого життя, вбрана у літературну форму. Істратія перекладають на всі европейські мови. Він засвоїв собі невідому раніше французьку мову з такою швидкістю і так майстерно, що сам його вхід до нової великої літератури треба вважати виїмковим успіхом.

З переконання був він комуністом. Кілька літ тому вибрався він у довшу подорож до Совітського Союзу, де завдяки особистим звязкам з різними провідниками большевиків і завдяки своїм книжкам міг свобідно мандрувати і придивлятись ближче, як виглядає той новий суспільний лад, про який він мріяв. Його досвіди скінчилися повним розчаруванням. Він покинув Сов. Союз після кільканадцяти місяців, списавши свої 3-томові спомини п. з. „Назустріч новому полум'ю“. Це один із найгостріших документів обвинувачення, звернений проти совітського ладу та правління, де збереглись найгірші хиби царського режіму: — ворога суспільної та індивідуальної свободи.

ПЕРЕД ПОДОРОЖЮ МІН. ЛЯВАЛЯ ДО МАДРИДУ.

ПАРИЖ, 18. 4. ПАТ. „Інтрасіжан“ повідомляє з Мадриду: Кружляють поголоски, що мін. Ляваль поїде з візитою до Еспанії

Із судової салі.

ПРИСУД НА ДІВЧАТ ЗА ПРИНАЛЕЖНІСТЬ ДО О. У. Н.

У четвер 18. квітня ц. р. закінчилась розправа проти трьох молодих дівчат в год. 5-ій пополудні.

Після промови прокуратора й оборонців д-ра В. Старосольського і д-ра М. Глушкевича проводник суддів присяглих по нараді відчитав такий вердикт: Судді присяглі заперечили вину підс. **Степанії Розалії Куйбіди і Галини Куйбіди** за приналежність до ОУН, а затвердили щодо підс. **Калини Танчаківської.** Крім того затвердили вину щодо всіх трьох підсудних за злочин зі статті 155 § 2 к. з. (поширювання відозв і видань ОУН).

На основі вердикту трибунал засудив підс. Степанію **Розалію Куйбіду на 2 роки вязниці,** підс. **Галину Куйбіду на півтора року вязниці** за злочин зі статті 155 § 2 к. з. **Підс. Калину Танчаківську на 4 роки** за злочин державної зради зі статті 97 § 1 к. з. (приналежність до ОУН) і на 3 роки за злочин зі статті 155 § 2 к. з. Трибунал визначив підс. К. Танчаківській спільну кару на **6 років вязниці.** Крім того трибунал засудив усі три дівчата на втрату громадянських прав на 10 років. Засудженим зачислив трибунал слідчий арешт. Присуд зробив на присутніх дуже гнітуче враження.

НОВИНКИ

— **На свята** найдешевше джерело закупна першої якости **вудженини і мяса,** волового, телячого, вепрового в нововідкритих мясарських склепах **„Центросоюзу"** при вул. **Личаківській ч. 50 і Жовківській ч. 175.** Замовлення приймають крамниці або телефоном 289-27. Для крамниць гуртом відповідний рабат. 1235

— **Подаємо до відома** українському громадянству міста Львова, що в цвітну неділю 21. IV. ц. р. будуть продавати під всіми церквами шутку, з якої дохід призначений для українських Інвалідів. Обовязком кожного українця є купити шутку **лише** українських Інвалідів. 1-2

— **Загальні Збори Українського Т-ва Допомоги Інвалідам у Львові** відбудуться в суботу 20. квітня 1935 р. в салі Т-ва „Сокіл-Батько", вул. Руська ч. 20. в год. 17. Членів Т-ва просимо явитись. — **Головна Рада УКТОДІ, Львів** 1396

— **З Наукового Товариства ім. Шевченка.** Засідання Історично-Фільософічної Секції Н. Т. Ш. відбудеться в суботу 20. ц. м. в год. 18 з таким денним порядком: 1. Справа видавництв Секції; 2. І. Филипчак: Тирява Сільна (реф. д-р І. Крипякевич); 3. Біжучі теми.

— **Духовний концерт.** У цвітну неділю 21. ц. м. відбудеться в год. 6. веч. у церкві св. Духа духовний концерт (псальми). Вступ на концерт за запрошеннями, які будуть розіслані. Вхід головною брамою з духовної семинарії.

— **Шевченківський вечір у Берліні.** Кілька років берлінські українські організації не впорядкували свята Тараса Шевченка. Щойно Українське Національне Обєднання рішило відновити цей традиційний національний звичай. Понад 50 українців, німців, туркестанців, ідель-уральців і грузинів зібралося 12. квітня ц. р. в „Тюрінгер Гоф". Д-р Іван Драбатий виголосив по українськи і по німецьки реферат про життя і творчість Поета-Пророка. Пані Духовичева і маленька Галинка Садівнича деклямували кілька віршів. Князь Діасамідзе вітав українців від імени грузинів і передав у знак приязни грузинську збірку творів Т. Шевченка, що вийшла у світ у 1911 р. Сходини закінчено спільним співом гимнів і ріжних пісень. — **-ий.**

— **Цирк Станевських у Львові.** На Великодні свята приїздить до Львова знаний в цілому краю цирк Станевських з першорядною програмою міжнародніх атракцій. Гвоздем цієї програми буде знана на цілому світі чарівна англійка, таємна міс Окульта, що своїми невияснимими і загалочними експериментами захопила публику майже всього світу. На другому пляні є названце короля французьких мотоциклістів, що буде популярністися бравуровою їздою на линві. В програмі теж знаменито тресовані медведі, незрівнана тресура коней, псів, нагороджених золотою медалю і т. п. Першорядні акробатичні дружини: Распіні, еквілібристи на драбинах, що стоять вільно, дружина італійських акробатів Джіноті з рекордисткою універсальною світа Джіною. Звіздою програми є голяндські віртуози на акордеонах і знаменита джокейська дружина 7 шотляндців. Теперішня програма має бути найкращою зі всіх, які цирк Станевських досі демонстрував.

З дороги життя.

Нове свято.

Читав я оноді в часописах, що в місті Амарільо, у стейті Тексас відбулося дивне, небувале свято.

Виглядало воно менше-більше так:

Одна днина всіх мешканців старих і молодих, багатих і бідних поставила на ноги. Все було на вулиці. Кількадцять тисяч глядачів стоїть збитою масою, голова при голові у спеку і терпеливо жде.

Вкінці метушня; голоси ростуть. А здалека видно похід, що достойно їде від ратуша. Похиляються прапори, з грудей вириваються оклики, сиплеться дощ квітів. Скрізь ґірлянди, транспаренти. Когож це витають?

Ось похід наближився. Видно учасників. На їх чолі сам ґубернатор Тексасу, а далі жінки. Більше старих, менше в середному віці.

На головній площі ґубернатор виходить на трибуну та у надхнених словах виголошує палку промову, прославляючи достойні... свекрухи, такі цінні, а так рідко оцінені представниці жіночого роду. При святочній тиші трьох тисяч свекрух мимоходом кажучи, старанно дібраних, пересортованих і певно пересіяних горожанським комітетом — долітає тихе ридання. Зворушливе свято осягає свій вершок, коли декорують найшляхотніших свекрух міста Амарільо.

На другий день усі американські часописи писали про „День свекрух", про піднесений настрій і т. д. і т. д.

Може ця мода понесеться у світ і прийметься в інших краях.

Тоді би і в нас в слід за днем матері, дитини, ощадности, приятелів звірят, садження деревин, ювилеїв установ і паралітиків, прибув би день свекрух.

Я довго думав над прикметами свекрухи і згадав хочби всі гумористичні журнали, які вона годує темами вже сотні літ. Я побачив нараз похід, трибуну, себе наверху, як промовляю і добираю арґументи... потім виринула передімною постать покійної (Дух святий при нас!) і моєї тещі.

І побачив, що я впав із ліжка.

Такі бувають сильні враження.

Тиберій Горобець.

— **Д-р Бабій,** стоматольоґ-дентист, переніс ординацію на вул. Академічну 14/I. п. 1395 1-3

— **Клясифікація грунтів.** В найближчому часі будуть утворені повітові і воєвідські клясифікаційні комісії, одночасно головна клясифікаційна комісія при м-стві скарбу, щоби перевести нову клясифікацію ґрунтів для податкового виміру.

— **Підносять ціни.** Овочеві гуртівники, користаючи з оживленого передсвяточного руху, піднесли ціни на помаранчі. Підвишка доходить до 10 проц. Одночасно рижовий картель підвищив ціни рижу від 3 до 4 сотиків на одному кґ.

— **Поляк похвалив Біласа й Данилишина.** Перед окружним судом у Львові станув студент прав Казимир Дунаєвський, за те, що в дискусії з товаришами сказав: „Українці слушно вважають Біласа і Данилишина героями, яких можна порівнати з ґен. Хлопіцьким і Скшинецьким. Якщо українці хотять дійти до незалежности, то тільки дорогою, яку вибрали Білас і Данилишин". Дальше сказав, що як поляки хотять увільнитися від жидів, то повинні вживати тих самих засобів. Обвинувачений, член ендецького табору, признався до тих слів, зазначуючи, що вжив їх тільки з українського становища. Розправа скінчилася засудженням Дунаєвського на 10 місяців вязниці без припинення.

— **Зловживання в канцелярії коморника.** З доручення слідчого судді арештовано у Львові Германа Сальпетера, урядовця канцелярії коморника Краєвського, під закидом спроневірення 4.000 зол., заінкасованих від сторін. У звязку з тим припинено в урядуванні самого коморника Краєвського.

— **Львівська хроніка.** Арештовано російського еміґранта Мошка Біксґоріна, нібито інжиніра, а властиво гохштаплера, що натягнув ріжні фірми на 30.0000 зол. — Відомого морфініста Н. Рудницького та його сестру А. Томашевську засуджено на 6 і 3 місяці вязниці з припиненням за недозволену торговлю наркотиками. — За крадіж кур засуджено циганів Ст. Пйотровського і Вл. Ґловацького на півтора року вязниці. — У лазні св. Анни при вул. Академічній попередтинав собі жили кравецькими ножицями емер. суддя з Ряшева 50-літній д-р Маріян Біндер, що жив від кількох літ уже у Львові при вул. Замковій ч. 2. Причиною самогубства була мабуть невилічна недуга. Непритомного Біндера забрали до шпиталю.

— **Здоровний стан у тернопільському воєвідстві.** Згідно з останніми даними у тернол. воєвідстві занотували збільшення випадків черевного тифу, при чому були й смертні випадки при черевному тифі. Пятнистий тиф траплявся менше. Туберкульоза виявляє і далі багато смертних випадків. Нпр. на 24 випадки зголошених занедужань 11 випадків смерти, в іншому тижні на 9 випадків занедужань 5 смертних випадків, а ще в іншому тижні 4 смертні випадки на 8 занедужань і 7 смертних випадків на 13 занедужань.

— **Грабунковий напад у Коломиї.** Незнані досі грабіжники напали на власника банкового дому в Коломиї, Зиґмунта Кріса, як повертав до дому і вдаривши його до непритомности якимсь тупим знаряддям, зрабували йому течку, в якій було 152 штук долярівок, 59 штук ріжних цінних паперів вартости понад 4.000 зол., векслі на 50.000 зол., а врешті ріжні чужі валюти вартости 4.000 зол. Пошкодований є тяжко ранений і не може описати вигляду напасників.

— **Батько оклеветав доньку.** Донька коршмаря в Джурові пов. Косів. Ребека Гайслер залюбилася в парубку В. Козаку і сказала родичам, що хоче вийти за нього замуж. Одночасно заявила, що перейде на християнську віру. Родичі старалися всіми силами відвести її від того, але надармо. Одної ночі Ребека спакувала свої річи до валізи й покинула батьківський дім, щоб удатись до сусідного села, де жив її наречений. По дорозі придержала її гранична сторожа, підозріваючи її, що вона щось перепачковує. Так повідомив її заздалегідь батько Ребеки. Одначе сторожа переконалася, що це неправда і дівчина пішла без перешкоди до нареченого, де й замешкала. Тоді батько повідомив поліцію, що вона комуністка. Доходження, які перевела поліція, й цього не потвердили. Батько хотів тільки, щоби її арештували й вирвали з християнського дому. Зате прокураторія потягнула Гайслера до відповідальности за клевету і введення влади в блуд. Незабаром відбудеться в Коломиї судова розправа в цій справі.

— **Краєва хроніка.** У таборі для вправ у Надвірній застрілився підхорунжий Рудольф Луцький. Причиною було мабуть нещасливе кохання. — Видавничий Інститут у Станиславові „Ренесанс" засудив суд на заплату письменникові Марчинському 2.400 зол. авторського гонорару за видання повісти „Опирі Атлянтику". — На стрільниці в Кипячці в Надвірній Фр. Фроницк застрілив Федька Хомина, хоч стріляв сліпим набоєм. — Військовий суд у Перемишлі засудив сержанта Гайду з Ярослава на 15 літ вязниці за вбивство жінки. — У Стрільчу пов. Городенка стинали тополю, при чому дерево вбило 14-літного Дмитра Романського. — В Розвадові пов. Жидачів Іван Андрухів показував своїй сусідці 16-літній Катерині Доскочинській револьвер, при чому орудував ним так необережно, що вистрілив і вбив дівчину на місці. — Син громадського радного і члена ревізійної комісії кооперативи „Гаразд" у Перерослі пов. Надвірна підкопався в ночі до крамниці і вкрав ріжні товари та готівку з каси. — В Дорі пов. Надвірна згоріли дві хати, які хтось підпалив. — В селі Турковичі пов. Перемишляни усувається гора, грозячи засипанням сумежних домів. Влада наказала евакуацію загрожених мешканців. — Бувш. війта з Ляшок Королівських (Золочівщина) Гарбаса засудив суд на рік вязниці за спроневірення та надужиття влади. — Із станиславівської вязниці перевезли до вязниці у Вронках 15 політичних вязнів. — Влада безпеки у Станиславові арештувала багато комуністичних діячів.

— **Посада чи чоловік?** Суспільна обезпечальня в Лодзі вимовила з днем 1. травня 129 замужним урядничкам службу. Щоби вдержатися на посадах, зредуковані уряднички зголосили подання, в яких заявляють, що є сепаровані або переведуть сепарації зі своїми чоловіками, отже мусять самі на себе заробляти.

— **Зїв 15 яєць і вмер.** В Сосніваці якийсь Розенес заложився з товаришами, що зїсть 15 яєць, зварених на твердо. Заклад виграв, але незабаром занедужав тяжко і помер.

— **З Польщі.** На шляху Демблін-Луків біля стації Стави поспішний потяг наїхав на сільську фіру, наслідком чого згинули два селяни і пара коней. — В Баранові пов. Пулави згоріло 71 господарств.

— **Міліон помаранч затопили в морі.** Мешканці Констанци були 16. ц. м. свідками, як з портових магазинів вивезено на море скрині з помаранчами і затоплено. Разом затоплено 30 вагонів помаранч або поверх міліон штук. Так зробили румунські купці, побоюючись, щоби ввезений товар не причинився до спадку цін на румунських ринках. Тисячі людей зібралося на березі моря, приглядаючись з обуренням, як величезні запаси овочу спускали на дно. Багато рибацьких човнів плило за кораблями, щоби виловлювати скрині з помаранчами, але це їм не вдалось.

— **Життя на Марсі?** Льондонська преса довідується з Токіо, що японські астрономи викрили сліди життя на Марсі. Відкриття доконано перед кількома днями, коли планета Марс знайшлася найближче землі.

— **Ріжні вістки.** Літній час уведений в Англії в ночі на 14. квітня; у 2 год. уночі стрілку годинника пересунуть на 1 годину вперед. — Великодну службу в соборі св. Петра відправить сам папа; її передадуть радієм від 10.30 до 12.30 г.; коротке повідомлення про це передаватимуть латинською мовою, італійською, англійською, французькою, німецькою, еспанською, португальською, голяндською та польською. — Славний колись чемпіон у боксі парижанин Карпантіє відчинив тепер бар в околиці „Елізейських Піль". — Грецькі часописи, що підчас останньої революції були в опозиції до уряду і що їх припинили знову пічнуть виходити. — У Калябрії відчули сильні підземельні трем'іння. — 18. ц. м. виберуть у Парижі „Міс Францію", а „Міс Всесвіту" між 1. і 6. червня в англійському місточку Торквей зпоміж королев краси ріжних країв. — У Бельгії створять значок, який купці зможуть вивішувати на виставі, щоб зазначити, що зобовязуються не підвищувати цін на товари.

Відозви й комунікати.

ПОМОЖІТЬ ЗБУДУВАТИ ШКОЛУ НА ЛИЧАКОВІ!

Від секції будови школи Кружка Р. Ш. ім. князя Льва у Львові дістали ми до поміщення таке прохання до всіх мешканців Львова, зокрема до мешканців Личаківської дільниці:

Іде весна і зближаються Великодні Свята. Всі газдині роблять генеральні порядки в хаті, обійстю і на стриху. При цій нагоді палять всі непотрібні річи, або викидають їх на смітник.

Секція будови школи звертається до всіх з проханням, щоб не викидали таких неужитків, але жертвували їх на будову школи на Личакові.

Хто дасть кілька порожних пляшок, хто старе заліззя, кусні металів, інший поломані меблі, прочитані газети, почтові марки, знищене взуття, одежу, шматки і т. п.

Все те просимо зголошувати до Управи школи ім. кн. Льва, вул. Крупярська 15, або телефоном під 248-82 і по все те зголоситься в означений час наш візок.

За секцію будови школи при Кружку Рідної школи у Львові-Личакові, вул. Крупярська 15:
Д-р М. Панчишин Е. Пашкевичева.

ДИВОГЛЯДИ.

ЗБОЖЕВОЛІВ ВІД РАДІЯ.

У стейті Пенсильванія один 65-літній радіоаматор підчас авдиції схопив револьвер і вистрілив у апарат, відтак до власної доньки. У домі для божевільних він кричав увесь час: „Радіо! радіо!" Париський психіятр Тулюз заявляє, що шкідливий вплив радія на нервову систему безсумнівний.

ГІТЛЄР МАЄ ГЕРБ.

14. ц. м. затвердив Гітлер геральд. рисунок для власної особи: червоний квадрат із чорною та білою обстяжкою довкола; у середині білий кружок зі свастикою, довкола якої веться вінок із золотих листків. По кутках: двоголовий орел орел зі свастикою і вінок із золотих листків.

Цезар і Наполеон були скромніші.

Дописи.

ЖОВКІВЩИНА

Не вільно вести церковного хору у гром. уряді в Кошелеві. Дня 6. квітня п. р. вечором відбувалася у Кошелеві проба церковного хору у громадськім будинку, на що згодився місцевий війт. Але не подобалося це постерунковому Назарчукові з Куликова, який розігнав пробу, бо мовляв, це урядовий дім і тут не вільно робити ніяких проб. Було би мабуть все добре якби цей хор був кацапський, так як у Новім Селі. Там можна вчитися в громадськім будинку, бо „to co innego". Крім цього просимо компетентні чинники, щоб повчили п. Назарчука, щоб таких слів, як „байзель" та інші не защіплював по наших селах.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

Театри.

Український Народній Театр ім. І. Тобілевича, під арт. пров. Й. Стадника.

Судова Вишня:
19. IV. „Княжна чардаша".
20. IV. „Цілунок перед дзеркалом".
21. IV. „Залізна Острога".
22. IV. „Пепіна".
Зі Судової Вишні театр іде до Городка, де гратиме підчас Великодних Свят.

Великий Міський Театр.
Пятниця, 19. IV. Нечинний.

Театр Ріжнородностей.
Пятниця, 19. IV. Нечинний.

Кіна.

ҐРАЖИНА: „Життя св. Тереси".
КАСІНО: „Цар царів".
КОПЕРНИК: „Цар царів".
МАРУСЕНЬКА: „Цар царів".

Закордонне радіо.

Пятниця, 19. квітня 1935.

Відень (506,8) 17·00 „Сім слів Спасителя на хресті" ор. Гайдна, 19·30 Стабат Матер, Двожака, **Кошиці** (2591) 17·00 Форт. ресітель Штравса, **Прага** (470,2) 18·15 „Велика Пятниця" муз. авд., **Париж** (1648) 12·15 Музика, 21·45 Симф. концерт, **Білгород** (437,3) 11·00 Концерт, 18·30 Пісоньки в супр. орх., **Любляна** (569,3) 19·00 Пісні. **Рига** (514,6) 18·30 „Парсіфаль" оп. Вагнера, **Кеніґсвустергавзен** (1571) 15·00 Трансм. з церкви Богоматери в Берліні, Музика, 15·30 Орг. твори Баха, **Кельн** (455,9) 10·45 Камер. музика, 18·00 Давня голяндська муз., **Ляйпціґ** (382,2) 12·00 Концерт, 19·00 „Страсти на осн. св. Матея" ор. Баха, **Будапешт** (550,5) 12·30 Концерт оп. орх., 14·00 Твори Баха, 15·30 Сальон. музика, **Мілянo** (368,6) 11·30, 19·00 Легка музика, 13·25 Тріо, 17·05 Церк. музика, 22·00 Комедія, камер. муз., **Рим** (420,8) 13·25 Легка музика.

Субота, 20. квітня 1935.

Відень (506,8) 12·00 Симф. концерт, 18·15 „Парсіфаль" оп. Вагнера, **Брно** (325,4) 17·50 Весна у німецькій пісні, **Прага** (470,2) 15·55 Військ. орх., 17·10 Мурові пісні, 20·30 „Під яблуню" др. легенда, муз. Сука, **Париж** (1648) 20·00 Вечір всячини, **Білгород** (437,3) 18·30 Соната оп. 13. на скр. і форт. Ґріґа, **Берлін** (356,7) 18·15 Муз. образки, 20·10 Вес. концерт, 22·30 Симфонія ч. 5. Бетовена, **Кеніґсвустергавзен** (1571) 14·00 Муз. всячина, 15·15 Пісоньки, 20·15 Розривкова музика. **Кельн** (455,9) 13·15 Концерт, 16·00 Веселе пополудне, **Ляйпціґ** (382,2) 20·00 „Голяндець-скиталець" оп. Вагнера, **Мінхен** (405,4) 15·15 Нар. пісні Близького Сходу (мад., польські, рос.) — Прайбер-Ройтер сопр., 18·30 Камер. муз., **Будапешт** (550,5) 17·50 Солісти (у прогр. Бетовенові сонати), 20·50 Концерт, **Мілянo** (368,6) 11·30 Легка музика, 21·00 „Турандот" оп. Пуччіні, **Рим** (420,8) 13·05 Легка музика, 21·00 Опера.

Львівське радіо.

Пятниця, 19. квітня 1935.

6·30 Раніщня авд., 7·50 Практичні вказівки, 11·57 Сигнал часу, 12·03 Метеорол. вістки, 12·05 Концерт тріа, 12·50 Хвилинка для жінок, 12·55 Полудн. денник, 13·05 Гайдн: „Сім слів Спасителя", смичковий квартет, 13·50 Експорт, 13·55 Біржа, 15·45 Рел. музика, спів (Гошовська мецосопр.), 16·30 Легенда про ластівку, 16·45 Великопістні пісні (хор), 17·00 Дискутуймо на тему праці та людини, 17·15 Орг. ресітель, 17·40 Авд. для хорих, концерт, 18·10 Театр Уяви: „Святий Боже" Каспровича, 18·30 Реклям. концерт, 18·45 Музика з гр. пл., 19·15 Спогади про стару Ґдиню, 19·25, 19·30 Спорт. вістки, 19·35 Муз. з гр. пл., 19·50 Актуальний фейлетон, 20·00 Рел. концерт (орх., хор, Єнджеєвська сопр. сольо), 21·30 Веч. денник, 21·40 Як працюємо, 22·15 Вірші про Вел. Пятницю, 22·30 Концерт хору, 23·05 Великопістні науки, 23·20 Пісня: „Всі наші денні справи".

Субота, 20. квітня 1935.

6·30 Раніщня авдиція, 7·50 Практичні вказівки, 11·57 Сигнал часу, 12·03 Метеорольогічні вістки, 12·05 Муз. Ришш. Вагнера з гр. пл., 12·55 Полудн. денник, 13·05 Концерт орхестри, 13·45 Польська морська торговля, 13·50 Експорт, 13·55 Біржа, 14·00 VII. Симфонія Бетовена з гр. пл., 14·45 Чайковський: форт. тріо а-моль, оп. 50, 15·30 Техн. скринька, 15·45 Забуті великопістні пісні (муз., сп.), 16·40 Фейл.: Краківські актуальности, 16·55 Твори на віольончелю, 17·15 Смерть і воскресення вселенної, 17·30 Найновіші гр. пл., 17·45 Театр Уяви: авд. для ст. дітей „Полуничко" Сельми Лягерлеф, 18·15 Дзвони, 18·35 Огляд періодиків, 18·45 Поважна музика з гр. пл., 19·15 Памятні Великодні Львова, 19·25 Сільва рерум, 19·30 Форт. ресітель, 19·50 Паломництво по гробах і церквах, 20·00 Богослуження з Варшави, 20·45 Музика з гр. пл., 21·00 Концерт орхестри, 22·00 Великодний фейлетон, 22·15 Вес. авдиція, 23·00 Легка музика з гр. пл.

БІРЖА.

ГРОШІ.

Долар у Львові у приватних оборотах 5·28—5·30 зол.

Нім. марка 1·95—2·02, фр. франки 34·80—35·05, шв. франки 171·50—172·00, фунти стерлінґи 25·50—25·80, австр. шілінґи 95·50 — 101, чеські корони 21·70—22·00, рум. леви 32·50—34·00, ліри 43·50—44·50.

Золото: Доляри 9·05—9·12, Франки фр. 34·40—34·80, Дукати 82·00—82·80, Корони 36·60—36·80, Рублі 46·00—47·57. 1 гр. зол. 5·92·44.

Срібло: Корони австр. 0·32, Рублі 1·40, Фльорени 0·65, 1 гр. ср. 0·07—0·08.

Заставні листи.

4 1/2 проц. дол. Г. К. З. 44·50—46·25, 5 проц. дол. Б. Г. 51·50—53·50, 4 проц. Зол. Б. Г. 44·00—45·50, 4 1/2 проц. Зол. Б. Г. 47·00—48·50, 4 1/2 проц. Ком. Б. Кр. 52·00—53·50, 4 проц. Б. Г. К. 61·00—64·00, 4 1/2 проц. Б. Г. К. 62·00—65·00, 4 проц. позичка м. Львова 46·00—47·50.

Премівки.

Долярівки 53·00 — 54·50, Інвестиційна 102·00 — 105·00, Будівельна 44·00—46·00.

Найближчі біржеві збори у вівторок, 23. квітня.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ".

„Маслосоюз" повідомляє, що в дні 18. квітня ц. р. кооперативам платив за:

	льоко Львів.	
1 кг. масла франко маґазин	2·75	зол.
1 л. молока	0·16	„
1 л. сметани	0·80	„
1 к. яєць	2·40	„

Пастеризоване молоко з доставою до дому у Львові 1 літра 25 сот.

Тенденція на масло, молоко і сметану сильна, на яйця звишкова.

Маслосоюз повідомляє, що від 18. квітня ц. р. платить своїм доставцям за 1 кг. живої ваги птиці, льоко подвіря птахомясарні „М. С." у Львові, (вул. Декерта ч. 4):

Курята		за 1 кг.	2·50	зол.
Молоді кури	I. кл.	„	0·95	„
Старі „	„	„	0·75	„
Підгодов. індики	„	„	1·20	„
„ індички	„	„	1·40	„
Пантарки	„	„	1·50	„
Молоді голуби за пару			—·—	„

Птицю приймає в скількости визначеного приділу для кожного доставця.

ОПОВІСТКИ.

На голодних Яворівщини зложили в нашій Адміністраціі Й. Познанський, Бяла 2·50 зол., Волод. Долинський, Плотича 2 зол., М. Недзьведська 5 зол., о. к. Базилевич 2 зол., М. Декальська 1 зол., Од. Коссик, Познань 5 зол., Кооператива „Проміння", Левандівка 10 зол.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

Перекладаю на польське і опрацьовую знаменитим стилем тексти німецькі, французькі. — Галицька ч. 19. м. 8. пополудні. 1373 2—2

Дешевий, сонячний покій і кухня, І. пов. електрика, вода. Богданівка, Орля 11. 1361 6—7

Найдешевше джерело закупу **ґалянтерії** для Пань і Панів **БРЕННЕР,** Львів, **ЖОВКІВСЬКА 25.** 1370 4—4

Нотаріяльний соліцитатор шукає заняття. Павло Налуковнй, Гримайлів. 3—3

ОГОЛОШЕННЯ.

Надзвичайні Загальні Збори Т-ва „Взаїмна Допомога"

непринятих до служби колишньої австрійської і російської держави та емеритів, відбудуться при вул. Короля Ліщинського ч. 23. 19. травня 1935. в год. 10, а при недостачі потрібної скількости членів в год. 11 без огляду на число членів. На порядку дня:

1) Відкриття Над. Загал. Зборів.
2) Відчитання протоколу.
3) Звіт з діяльности, касовий і Контр. Комісії, уділення Центр. Видїлові абсолюторії.
4) Вибір Видїлу і Контр. Комісії.
5) Біжучі справи.
6) Внески і запити.

Львів, дня, 17. квітня 1935.

ЗА ВИДІЛ:

Мик. Гарасюк, секр. — Данило Павлюк, голова

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10.